

ВІДГУК
офіційного опонента

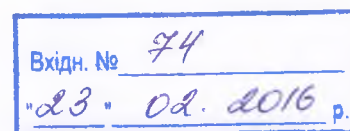
на дисертацію Роміна Андрія Вячеславовича

«Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01 в Академія муніципального управління (м. Київ) на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність теми дослідження зумовлена тією обставиною, що глобалізаційні процеси в сучасному світі тісно пов'язані зі зростанням значення освіти в усіх механізмах саморозвитку людства. За означенням, прийнятим XX сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО, освіта – це процес і результат удосконалення здібностей і поведінки особистості, унаслідок чого вона досягає соціальної зрілості та індивідуального зростання. Поступові перетворення української економіки безпосередньо пов'язані з формуванням її нової структури, однією з основних складових якої є сфера вищої освіти, що забезпечує зміцнення позицій її найбільш дієвих інститутів – вищих навчальних закладів.

Останнім часом заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи ДСНС України переживають потужні зміни в організаційній сфері, перед ними ставляться нові завдання, формуються більш удосконалені механізми управління. Значно змінилася структура вищої освіти, що віддзеркалює тепер багаторівневий процес підготовки фахівців, вирости вимоги до кваліфікації випускника вищого навчального закладу, обсягу отриманих у процесі навчання знань. Ці зміни викликали низку проблем, пов'язаних з укомплектованістю закладів професійним кадровим складом, потребою перебудови навчально-методичної бази, розробленням нових форм і методів навчання, подоланням застійних, кризових явищ в освітній діяльності,

удосконаленням її технологій, усуненням адміністративно-бюрократичного стилю управління закладами вищої освіти, підведенням під нього сучасної законодавчої бази тощо.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі наглядово-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України, відповідно до тематики науково-дослідних робіт «Теоретичні засади інноваційних механізмів державного управління підготовкою управлінських кадрів в сфері вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0114U002230). У межах виконаної теми особисто здобувачем було обґрунтовано напрями управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, сформульовано пропозиції щодо розроблення Концепції розвитку вищих навчальних закладів.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Мета, що сформульована автором та логічно віддзеркалює суть роботи, полягає в розробленні науково-прикладних рекомендацій модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Перейдемо до аналізу змісту дисертаційної роботи.

Після вступу, який написано в повній відповідності до вимог МОН України, дисертант перший розділ присвятив окресленню ролі системи вищої освіти в процесах суспільного розвитку, проаналізував на основі системного й концептуально-порівняльного підходів світовий досвід управління якістю освіти у вищих навчальних закладах, розкрив методологічні основи розвитку вищої школи України, обґрунтував стратегії в системі управління закладами вищої освіти ДСНС України згідно з вимогами процесу Євроінтеграції (стор.19-122).

У другому розділі «Методологічні підходи та особливості реалізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними

умовами навчання системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій» – викладено методологію дослідження, охарактеризовано системний підхід до державного управління у сфері модернізації системи управління якістю надання освітніх послуг у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, окреслено напрями інтеграції навчальної і дослідницької діяльності як умови ефективності управління, визначено та науково обґрунтовано вдосконалення механізмів менеджменту якості закладу вищої освіти, систематизовано методологічні засади та особливості організації закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в зарубіжних країнах (стор. 123 – 193).

У третьому розділі «Особливості управління закладами вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій як складною соціально-економічною системою» – автором проведено детальний аналіз організаційної структури та функцій управління закладами вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій, визначено основні етапи технології розроблення стратегії розвитку вищих навчальних закладів, розкрито інституційно-організаційний механізм державного управління у сфері електронізації закладів вищої освіти як стратегічного пріоритету їх розвитку, окреслено стратегічні напрями конкурентоспроможності закладу вищої освіти (стор. 124– 282).

Логічно дисертацію завершує заключний четвертий розділ «Напрями модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій», – у якому науково обґрунтовано сучасний інструментарій формування механізмів внутрішнього управління вищими навчальними закладами України та механізми формування іміджу закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, визначено розроблення і застосування моделей для реалізації механізмів стратегічного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, розроблено стратегічний підхід до формування системи управління якістю в закладах вищої освіти ДСНС України (стор. 283 - 358).

Розділи досліджень здобувача адекватно розкривають поставлені завдання і містять посилання на власні публікації.

Новизна наукових положень дисертаційного дослідження А. В. Роміна полягає в тому, що дисертація є першим у вітчизняній науці державного управління комплексним дослідженням, присвяченим аналізу модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання на прикладі Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити те, що: розроблено і науково обґрунтовано евристичну модель модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, яка, на відміну від нині діючої в Україні, передбачає додання до традиційних принципів державного управління закладами вищої освіти принципів, що віддзеркалюють найбільш суттєві, об'єктивно необхідні закономірності функціонування сфери цивільного захисту. Ідеться про принципи програмного управління та поєднання економічних і соціальних цілей, модернізацію механізмів державного управління забезпеченням менеджменту якості закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також передбачає застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління; окреслення переліку управлінських функцій та закріплення їх за кожним рівнем управління; забезпечення належного юридичного оформлення управлінських функцій; координації фундаментальних та науково-прикладних досліджень з питань функціонування сфери цивільного захисту; реалізацію механізмів формування оптимальних міжгалузевих співвідношень сфери цивільного захисту з іншими галузями національної економіки; моніторинг ризиків, налагодження механізмів співпраці та розвитку міжнародної системи допомоги тощо (підрозділи 2.1-2.3); запропоновано принципово новий концептуально-цілісний підхід формування системи конкурентоспроможності закладів вищої освіти зі

специфічними умовами навчання, що базуються на формуванні визначення ділового потенціалу та заснований на оцінках ресурсного потенціалу, ефективності управління ВНЗ і його маркетинговій активності. Сформульовано концепт стратегії підвищення результативності та ефективності управління навчальним закладом та забезпечення динамічного розвитку шляхом перетворення всіх його компонентів (підрозділи 3.2-3.4); розроблено стратегію вдосконалення управління вищими закладами освіти зі специфічними умовами навчання, що зважає на специфіку ВНЗ як складної соціально-економічної розвивальної системи, і дозволяє на підставі системного і стратегічного підходу до управління використовувати сукупність сучасних засобів і методів управління організаційних систем і інформаційних технологій (підрозділи 4.2-4.4).

Окремою позитивною рисою дослідження А. В. Роміна є те, що в ньому стан реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання досліджується комплексно, з позицій не лише державного управління, а й соціології, політології та інших наук соціогуманітарного циклу та з урахуванням економічної складової.

Побудова дисертантом положень роботи на базі використання здобутків соціологічної, економічної думки, що належать як до минулого, так і сучасного періодів забезпечила достовірність і обґрунтованість цих положень. Доведення багатьох пропозицій і концептуальних положень до рівня їх практичного запровадження, тобто переведення їх у ранг розробок, позитивні відгуки щодо запровадження результатів дисертаційного дослідження – це є важливим доказом їх достовірності та обґрунтованості.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні відповідних методів наукових досліджень та використанні фундаментальних положень економічної теорії та теорії державного управління, інших наук, що також підтверджує достовірність та обґрунтованість наукових положень наведених у дисертації.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднено на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях у різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 37 наукових публікаціях, у т. ч. 3 монографіях (з них 2 одноосібні), 22 статтях у наукових фахових виданнях України та інших держав, 2 статтях в інших виданнях, 9 тезах доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 48,85 д.а.

У наукових працях повною мірою віддзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертаційну роботу подано за традиційною схемою, викладено українською мовою на 403 сторінках друкованого тексту. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 349 найменувань, що дозволило автору запропонувати низку наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

Зміст автореферату повністю відбиває основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та завданням дослідження. Зауважень, щодо оформлення автореферату та його змісту немає, він повністю відповідає чинним вимогам МОН України.

У дисертаційній роботі «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання» не використовуються положення кандидатської дисертації автора.

У цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Практичне значення отриманих результатів лежить в площині практичних рекомендацій, що підтверджені актами впроваджень. Підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами виконавчої влади, ученими наукових та викладачами навчальних закладів. Застосування в практичній діяльності наукових положень дисертації сприятиме підвищенню ефективності функціонування національної вищої освіти, зростанню рівня конкурентоспроможності закладів вищої освіти України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

У процесі рецензування дисертаційної роботи А. В. Роміна «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання» виникли такі зауваження та побажання:

1. У роботі автор детально розглядає питання міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів (стор. 94-112) та пропонує модель удосконалення державного управління вищою освітою в контексті євроінтеграції, проте не показує її впровадження на рівні навчальних закладів Державної служби України з надзвичайних ситуацій .

2. У дисертаційній роботі висвітлено основні напрями державного менеджменту, але не конкретизовано, на що націлено державний менеджмент поліпшення якості освітянської сфери Державної служби України з надзвичайних ситуацій (стор.158-178).

3. Поза увагою автора лишився механізм державно-громадського управління в системі освіти. Ми вважаємо, що застосування окремо механізмів державного та громадського контролю в системі освіти і його особливостей навряд чи буде доцільним і актуальним в нашій країні. При цьому потрібно якомога швидше розробляти та вдосконалювати індикативний, оцінний і моніторинговий інструментарій згідно з загальноприйнятими намірами країн, що входять до єдиного європейського освітнього простору.

4. На нашу думку, посилання на теоретичні напрацювання інших авторів в розділах власних досліджень та пропозицій є недоцільними (стор. 79, 121, 302).

5. У дисертації використано досить обмежену кількість статистичних даних, зустрічаються певні стилістичні недоліки.

У той же час слід відзначити, що названі зауваження жодною мірою не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації А. В. Роміна.

Загальний висновок

Дисертаційну роботу Роміна Андрія Вячеславовича «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання» виконано на високому науково-методичному рівні, вона відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій, пунктам 9,10 та 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування

Херсонського національного технічного університету

доктор наук з державного управління, професор,

заслужений працівник освіти України І. П. Лопушинський

Підпис І. П. Лопушинського засвідчую:

Начальник відділу кадрів ХНТУ

М. В. Танська

« ___ » _____ 2016 р.

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

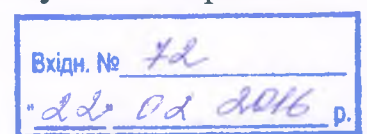
**на дисертацію Роміна Андрія Вячеславовича
на тему «Модернізація механізмів державного управління
закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», подану
до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01 в
Академія муніципального управління (м.Київ) на здобуття наукового
ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02
– механізми державного управління**

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Інтенсивні зміни, що відбуваються в національних і загальносвітових пріоритетах суспільного розвитку, перехід до інноваційної моделі розвитку економіки і входження України до європейського освітнього простору обумовлюють зростання економічної й соціальної значимості вищої освіти, а також істотне ускладнення умов функціонування системи вищих навчальних закладів.

Поступальний розвиток системи вищої освіти України характеризується впливом історичних, політичних, соціально-економічних, демографічних, міжнародних чинників, і спрямовується на підвищення інтелектуального потенціалу держави. Державні стандарти вищої освіти встановлюють вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та фахової підготовки. Вони є основою оцінки освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форм одержання вищої освіти. Відповідність освітніх послуг державним стандартам вищої освіти визначає якість освітньої та наукової діяльності вищих навчальних закладів.

Освітня доктрина країни, в межах якої здійснюють освітню діяльність і вищі навчальні заклади Державної служби України з

надзвичайних ситуацій – це філософська, методологічно й теоретично обґрунтована, матеріально й фінансово забезпечена, інтегрована й динамічна система освітніх комплексів, які постійно розвиваються й оновлюються для забезпечення вищої освіти в державі. Освітня доктрина широко впливає на весь освітній простір країни. Її особливості і унікальність полягають у тому, що вона несе випереджальний плановий характер відносно повної схеми освіти, яка є і буде в державі.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає в розробленні науково-прикладних рекомендацій модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Обґрунтованими є такі пункти наукової новизни:

- розроблено і науково обґрунтовано евристичну модель модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, яка ґрунтується на традиційній системі принципів державного управління закладами вищої освіти та передбачає їх розширення, з урахуванням найбільш суттєвих, об'єктивно необхідних закономірностей функціонування сфери цивільного захисту, принципи програмного управління та поєднання економічних і соціальних цілей, які передбачають модернізацію механізмів державного управління забезпечення менеджменту якості закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління; окреслення переліку управлінських функцій та закріплення їх за кожним рівнем управління; моніторинг ризиків, налагодження механізмів співпраці та розвитку міжнародної системи допомоги тощо ;

– запропоновано принципово новий концептуально-цілісний підхід до формування системи конкурентоспроможності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що базується на формуванні ділового потенціалу та оцінках ресурсного потенціалу, ефективності управління ВНЗ і його маркетингової активності на основі підвищення результативності та ефективності управління навчальним закладом та забезпечення динамічного розвитку шляхом перетворення всіх його складових компонентів ;

– розроблено стратегію управління вищими закладами освіти зі специфічними умовами навчання, що враховує специфіку ВНЗ як складної соціально-економічної динамічної системи на підставі системного і стратегічного підходу до управління використання сукупності сучасних засобів і методів управління організаційних систем і інформаційних технологій;

удосконалено:

– систему принципів державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання з урахуванням сучасних європейських і світових тенденцій зміни освітнього простору, які передбачають оцінку ефективності освітніх послуг на основі узгодженого, збалансованого формування конкурентоспроможного ринку освітніх послуг та ринку праці, а також організацію і координацію управління міжнародною діяльністю вищої школи;

– механізми державного планування економічного розвитку закладів вищої освіти в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій: організаційну та нормативну діяльність відповідних органів державної влади (Державний комітет статистики України, Міністерство освіти і науки України, Кабінет Міністрів України), метою яких є підвищення рівня визначеності вимог держави з формування державного замовлення галузі, виділення розподілу відповідальності держави і суспільства по управлінню вищою освітою у наступних сферах: кадрове замовлення та функціонування вищих навчальних закладів;

дістали подальшого розвитку:

– методологія формування механізмів державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання, що заснована на принципах взаємодії зовнішніх та внутрішніх ефектів і передбачає: моніторинг викликів зовнішнього та внутрішнього середовища, що генерують ентропійні флуктуації; формування передумов для нарощення дослідницьких потужностей; переорієнтацію внутрішньої культури на інноваційне та наукове підприємництво; налагодження стратегічного партнерства з виробничими компаніями;

– понятійний апарат науки державного управління шляхом уточнення таких дефініції, як: «менеджмент якості закладу вищої освіти», що визначається як система управління, та ґрунтується на організаційній структурі вищого навчального закладу, документації (документування процедур, методичних рекомендацій, положень, інструкцій) і всіх процесів, необхідних для здійснення загального управління якістю, та управління інноваційними процесами у вищому навчальному закладі; «державне управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання», що характеризується як діяльність органів і установ усіх гілок державної влади з вироблення та здійснення регулюючих, організуючих і координуючих впливів на діяльність вищого навчального закладу державної форми власності, який здійснює підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу; «конкурентоспроможність ВНЗ», що визначається його готовністю до постійного і безперервного інноваційного процесу, заснованого на використанні існуючих і створення нових знань;

– напрями реформування системи державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання на основі порівняння особливостей побудови і функціонування систем вищої освіти в країнах ЄС і США, що передбачають: наявність державних служб сприяння працевлаштуванню випускників; систему зовнішнього контролю за якістю

освіти; фінансову допомогу курсантам, студентам через урядові гранти; постійний характер наукової роботи курсантів, студентів, що є частиною освітнього процесу; підвищення ролі роботодавців у підготовці спеціалістів; можливість самостійного вибору студентами переліку дисциплін; та спеціалізації за обраною програмою .

Дослідник робить слушний висновок, що реформування вітчизняної системи вищої освіти ДСНС з урахуванням вимог Болонської декларації та сучасних тенденцій розвитку: перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, дасть змогу задовольняти можливості особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямом відповідно до її здібностей, та забезпечити її мобільність на ринку праці; підвищення освітнього і культурного рівня суспільства, створення умов для навчання протягом усього життя; формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання і джерелами фінансування задовольняла б інтересам особи та потреби кожної людини і держави в цілому; піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти в розвинутих країнах світу та її інтеграція у міжнародне співтовариство.

В межах положень Національної доктрини розвитку освіти України та Національної стратегії розвитку дисертантом визначені принципи державної політики розвитку вищих навчальних закладів системи ДСНС: оптимізація державних управлінських структур, децентралізація управління; перерозподіл функцій і повноважень між центральними й місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування й навчальних закладів; перехід до програмно-цільового управління; об'єднання державного й суспільного контролю; впровадження нової етики управлінської діяльності; прозорість розробки, експертизи, апробації й затвердження нормативно-правових документів; створення систем моніторингу ефективності управлінських рішень; організація експериментальної перевірки й експертизи освітніх інновацій;

впровадження новітніх інформативно–управлінських і комп’ютерних технологій; демократизація процедури призначення керівників навчальних закладів, їх атестації; удосконалення механізму ліцензування, атестації й акредитації навчальних закладів; підвищення компетентності керівників всіх рівнів; більш широке залучення до управлінської діяльності талановитої молоді, жінок, а також виховання лідерів.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 37 наукових публікаціях, у т. ч. 3 монографіях, 25 статей (з них 21 у фахових наукових виданнях), 9 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 48,85 д.а.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Слід зазначити, що матеріали і висновки кандидатської дисертації Роміна А.В.. не використовувались ним під час підготовки докторської дисертації на тему: «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання».

Практичне значення дисертаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані:

– у сфері науково-дослідної діяльності – основні висновки дослідження можуть бути базою для подальшої розробки організаційно-правових аспектів управління вищим навчальним закладом Державної

служби України з надзвичайних ситуацій в умовах реформування системи вищої освіти, яка здійснюється в країні;

– у організаційній діяльності використання одержаних результатів дозволить поліпшити практичне здійснення управління вищим навчальним закладом ДСНС України.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та у процесі акредитації, ліцензування закладів ДСНС України, атестації працівників; у практичній роботі щодо створення програм розвитку галузі.

Практичне значення одержаних результатів забезпечується їх використанням у діяльності Департаменту персоналу Державної служби України з надзвичайних ситуацій при формуванні концепції співпраці з вищими навчальними закладами ДСНС України . В роботі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ДСНС України), при розробці планів роботи вищого навчального закладу, а також роботі Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, при обґрунтуванні стратегічних напрямів роботи з вищими навчальними закладами з специфічними умовами навчання .

Окремі положення дисертаційного дослідження використовуються в роботі Національного університету цивільного захисту України . .

Оцінка оформлення дисертації

Дисертація та автореферат оформлені згідно з існуючими вимогами . Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження і побажання:

1. У першому розділі «Теоретико-методологічні засади розвитку державного управління системою вищої освіти» не достатньо проаналізовано місце і роль вищої освіти в сучасному суспільстві, не надано рекомендацій щодо модернізації державного управління зазначеними процесами

2. В меті дисертаційного дослідження автор зазначає що здійснює розроблення науково-прикладних рекомендацій модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, але в роботі багато уваги приділяється дослідженню тенденцій розвитку вищої освіти в цілому та окремих її сегментів, та майже відсутнє наукове обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління зазначеними ВНЗ;

3. У висновках автор зазначає, що ним визначено напрями реформування вітчизняної системи вищої освіти ДСНС з урахуванням вимог Болонської декларації та сучасних тенденцій розвитку: перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, однак не було звернуто належної уваги на особливості розвитку української системи освіти та деякі негативні для неї тенденції після впровадження Болонської системи. У дисертації не наведено яким чином адаптувати існуючі методи державного управління підготовкою кадрів у сфері цивільного захисту до вимог Болонської системи та мінімізувати можливі негативні наслідки.

4. В роботі не приділено уваги Концепції патріотичного виховання молоді. Адже дана Концепція особливо важлива для застосування в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, де готують майбутніх військових.

5. В більшості таблиць немає посилань на джерело інформації, що

унеможлиблює оцінку їх як запозичення чи авторського продукту (стр. 99, 290, 291).

Висловлені зауваження не знижують наукової цінності та практичного значення дисертаційної роботи і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Роміна Андрія Вячеславовича на тему «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9, 10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

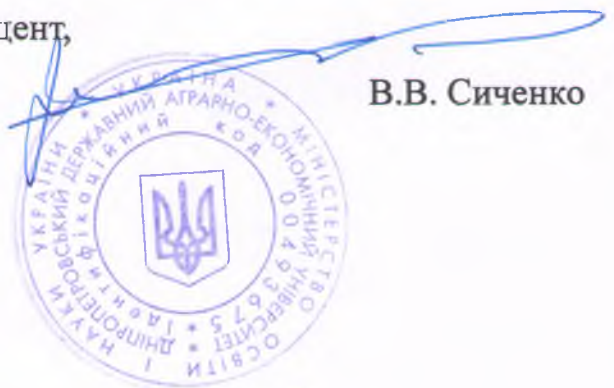
Офіційний опонент:

завідувач кафедри менеджменту організацій

Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету,

доктор наук з державного управління, доцент,

Заслужений працівник освіти України

В.В. Сиченко

Підпис В.В. Сиченка засвідчую.

Вчений секретар Дніпропетровського

державного аграрно-економічного університету,

доктор фізико-математичних наук, професор

О.Ю. Береза

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**на дисертацію Роміна Андрія Вячеславовича
на тему «Модернізація механізмів державного управління
зкладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», подану
до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01 в Академії
муніципального управління (м. Київ) на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 –
механізми державного управління**

Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в умовах якісного оновлення українського суспільства, яке відбувається останніми роками, формування демократичного середовища вимагає реконструкції усіх його соціальних інститутів. Необхідність реформування інституту освіти, зокрема вищої школи, обумовлюється потребами суспільства й наявністю освітніх тенденцій у сучасному світі. Якість освіти стає однією з найбільш актуальних проблем вищої школи в Україні. Процес навчання фахівців цивільного захисту, як специфічного виду освітньої діяльності, підпорядковується встановленим правилам вищої освіти та має свої специфічні закони і закономірності. Зазначені правила визначають порядок досягнення у навчально-виховному процесі цілей і задач навчання працівників з цивільного захисту, сприяють ефективному управлінню навчальною діяльністю, дають можливість передбачити результати навчально-виховної роботи і науково обґрунтувати та оптимізувати зміст, методи та форми навчання рятівників на сучасному етапі становлення ДСНС України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі наглядово-профілактичної діяльності Національного університету цивільного

Вхідн. № 90
"25" 02. 2016 р.

захисту України, відповідно до тематики науково-дослідних робіт «Теоретичні засади інноваційних механізмів державного управління підготовкою управлінських кадрів в сфері вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0114U002230). У рамках виконаної теми особисто здобувачем було обґрунтовано напрями управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання, сформульовано пропозиції щодо розробки Концепції розвитку відповідних вищих навчальних закладів.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених із питань державного управління освітньої політики в Україні.

Дисертаційна робота Роміна Андрія Вячеславовича відзначається змістовністю, логічною побудовою викладення матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми. Завдяки цьому автор досяг поставленої мети дисертаційного дослідження. Дисертацію присвячено розробленню науково-прикладних рекомендацій модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Для реалізації мети та завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, заснована на принципах: сходження від абстрактного до конкретного, єдності початку дослідження й початку розвитку об'єкта, збігу логічного й історичного, збіжності законів розвитку об'єкта й законів його пізнання тощо. В основу методології

дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого визначається спрямуванням дослідження на розкриття цілісності об'єкта та механізмів, що її забезпечують, а також на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта та зведення їх у єдину завершену теоретичну конструкцію. Автором використано низку наукових методів, зокрема:

- соціологічний метод, що застосовувався для більш достовірного виміру й оцінювання процесів формування та взаємного впливу систем вищої освіти України в відповідних закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання;

- гіпотетико-дедуктивний метод, який став необхідним моментом формування методології дисертаційного дослідження й дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання. Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив вірогідність формування його методології, справедливність висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта;

- структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання та визначенні місця та ролі підсистеми управління в цій системі;

- діалектичний підхід і системний метод, на основі яких в загальному механізмі управління системою вищої освіти в Україні обґрунтовано та розкрито сутнісні особливості, які впливають на процес модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання;

- низку порівняльних методів, що надали можливість проаналізувати стандарти та механізми управління професійною освітою

загалом та закладами вищої освіти на прикладі Державної служби України з надзвичайних ситуацій зокрема;

- статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта;

- прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку;

- теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль механізмів державного управління в процесі управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання на прикладі Державної служби України з надзвичайних ситуацій, уточнити її функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми модернізації.

Основні положення наукової новизни засновані на аналізі модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання на прикладі Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

В результаті проведеного дослідження розроблено і науково обґрунтовано евристичну модель модернізації механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, яка ґрунтується на наступних положеннях: традиційній системі принципів державного управління закладами вищої освіти та їх розширенні принципами програмного управління з урахуванням закономірностей функціонування сфери цивільного захисту; поєднанні економічних і соціальних цілей щодо оновлення механізмів державного управління через використання менеджменту якості в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання; застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління; окреслення переліку управлінських функцій та закріплення їх за кожним рівнем управління;

моніторингу ризиків; реалізації механізмів співпраці та розвитку міжнародної системи допомоги. Також в дисертаційному дослідженні автором запропоновано концептуально-цілісний підхід до формування системи конкурентоспроможності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що передбачає формування ділового потенціалу з урахуванням оцінки ресурсного потенціалу, ефективності управління ВНЗ, його маркетингової активності щодо підвищення результативності та ефективності управління навчальним закладом, забезпечення його динамічного розвитку шляхом зміни всіх компонентів; розроблено стратегію управління вищими закладами освіти зі специфічними умовами навчання, що враховує специфіку ВНЗ як складної соціально-економічної динамічної системи на основі системного підходу до управління використанням сукупності сучасних засобів і методів управління складними організаційними системами із застосуванням інформаційних технологій.

Автором дисертаційної роботи зроблено висновок, що на основі порівняння особливостей побудови та функціонування систем вищої освіти в окремих країнах Європи та США виділені певні особливості, що заслуговують на увагу щодо можливого використання позитивних аспектів в процесі реформування системи державного управління вищими навчальними закладами ДСНС України в Україні: зовнішній контроль за якістю освіти; фінансова допомога студентам через урядові гранти; постійний характер наукової роботи студентів, що є складовою частиною освітнього процесу; підвищення ролі роботодавців в підготовці спеціалістів; можливість студентами самостійно обирати перелік дисциплін; взаємозв'язок лекційного матеріалу та семінарів зі специфічної проблематики.

Автором визначено напрями реформування вітчизняної системи вищої освіти ДСНС з урахуванням вимог Болонської декларації та сучасних тенденцій розвитку: перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, що дасть змогу задовольняти можливості

особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямом відповідно до здібностей людини, а також забезпечити її мобільність на ринку праці; підвищення освітнього та культурного рівня суспільства, зокрема створення умов для навчання протягом усього життя; формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання та джерелами фінансування здатна задовольняти інтереси особи та потреби кожної людини й держави в цілому; піднесення вищої освіти України до рівня розвинутих країн світу та її інтеграція у міжнародне співтовариство.

На основі проведеного аналізу регулювання діяльності вищих навчальних закладів системи ДСНС України на ринку освітніх послуг, автором запропоновані напрями розвитку системи відомчої освіти: підвищення ефективності управління освітянською діяльністю на основі раціонального розмежування функцій центрального апарату та керівництва ВНЗ; створення повноцінної нормативно-правової бази функціонування системи відомчої освіти; врегулювання на принципово нових засадах взаємної відповідальності керівників комплектуючих органів та відомчих навчальних закладів за якість підготовки фахівців.

Запропоновано нову модель освіти в сфері ДСНС України, яка, на відміну від існуючих, пов'язана зі стратегією стійкого розвитку. Необхідність розроблення такої моделі обумовлено існуючими методологічними підходами в організації системи освіти ДСНС. По-перше, мова йде про традиційну модель освіти, де вища освіта ДСНС розглядається як процес і результат засвоєння людиною систематизованих знань, умінь і навичок, досвіду, а також має в такому розумінні інформаційно-трансляційну природу. По-друге, як альтернатива традиційній, пропонується інформаційна модель освіти ДСНС. Третій методологічний підхід пов'язаний з формуванням моделі освіти ДСНС й визначається як трансформаційний.

Визначено, що обов'язковими атрибутами конкурентоспроможності ВНЗ є адаптивність та інноваційність. Адаптивність пропонується розглядати як забезпечення конкурентоспособности вищого навчального закладу в умовах зміни зовнішнього середовища через пристосування характеру стосунків організації та зовнішніх умов щодо трансформації внутрішньої структури та бізнес-процесів ВНЗ. Під інноваційністю ВНЗ в дисертаційній роботі розуміється здатність вищого навчального закладу синтезувати та реалізовувати інновації в області продукту, освітніх технологіях й у сфері організації та управління ВНЗ.

Розроблено новий методологічний підхід до визначення ефективності державного управління, що дозволяє на основі уточнення та розвитку інструментарію стратегічного менеджменту розробити адаптований до вищої освіти, концептуальний підхід до стратегічного управління вищим навчальним закладом з метою забезпечення його конкурентоспроможності: виділено два рівні стратегічних цілей ВНЗ; розроблені процедури стратегічного аналізу та запропонована класифікація стратегій ВНЗ на регіональному ринку освітніх послуг. Обґрунтована домінуюча роль в сучасних умовах експерентної стратегії, побудованої на базі теорії інтелектуального лідерства.

Запропоновано механізми вдосконалення державного планування економічного розвитку вищих навчальних закладів системи ДСНС України: активізація діяльності відповідних органів державної влади (Державний комітет статистики України, Державний центр зайнятості, Міністерство освіти і науки України, Уряд України), метою яких стане підвищення рівня визначеності вимог держави з формування державного замовлення галузі; виділення розподілу відповідальності держави та суспільства з управління вищою освітою у наступних сферах: кадрове замовлення та зміна інституційних умов функціонування вищих навчальних закладів.

В дисертаційній роботі автором запропоновані напрями вдосконалення організаційного механізму управління вищим навчальним закладом: сформована модель системи управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання; розроблена система показників, що характеризують міру взаємодії структурних підрозділів закладів вищої освіти при реалізації освітніх програм; сформований механізм проектної організації освітньої діяльності у ВНЗ; обґрунтовані роль і місце системи контролінгу у здійсненні інституціональних змін в структурі ВНЗ, запропонована структура служби контролінгу у вищому навчальному закладі.

Розроблені моделі та механізми формування маркетингових інструментів управління конкурентоспроможністю закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання: сформульовані концептуальні принципи формування продуктової політики ВНЗ; запропонована модель ціноутворення на освітні послуги, яка заснована на суперпозиції трьох методів - витратного, орієнтованого на конкурентів, орієнтованого на споживачів; побудована класифікація закладів вищої освіти за типом цінових стратегій, що використовуються; обґрунтована роль іміджу закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, як інтегруючого елементу в системі інструментарію комунікаційної політики, запропонований механізм управління корпоративним іміджем ВНЗ.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 36 наукових публікаціях, у т. ч. 3 монографіях (з них 2 - одноосібні), 22 статтях у наукових фахових виданнях України та інших держав, 2 статтях в інших

виданнях, 9 тезах доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 48,85 д.а.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Дисертація та автореферат оформлені відповідно до встановлених вимог. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації.

Робота виконана науковим стилем, її оформлення відповідає існуючим стандартам, у тексті роботи зроблені необхідні посилання на цитовані джерела. Автореферат дисертаційної роботи повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження й не містить інформації, відсутньої в дисертації. Структура дисертації повністю узгоджується з її новизною, метою та завданнями дослідження. Наукові положення викладені достатньо логічно та конкретно, висновки й рекомендації ґрунтуються на результатах власних авторських досліджень.

Дисертаційна робота виконана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 406 сторінках друкованого тексту. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

В цілому дисертаційна робота та автореферат, що написані літературною українською мовою, легко читаються та сприймаються стосовно змісту та інформаційної складової.

Практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів визначається практичними рекомендаціями, які підтверджені наступними довідками про впровадження: Департаменту персоналу Державної служби України з надзвичайних ситуацій при формуванні концепції співпраці з вищими навчальними закладами ДСНС України (довідка про впровадження № 285, від 18.06.2015), Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ДСНС України) при розробці планів роботи вищого навчального закладу (довідка про впровадження №8/1870/04-07, від

22.06.2015), Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації при обґрунтуванні стратегічних напрямів роботи з вищими навчальними закладами з специфічними умовами навчання (довідка №11/1-45 від 20.05.2015).

Окремі положення дисертаційного дослідження використовуються в роботі Національного університету цивільного захисту України (акт про впровадження №3 від 29.05.2015) .

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Водночас, незважаючи на одержані автором наукові результати в даному дисертаційному дослідженні, слід вказати на окремі недоліки:

1. При розгляді структурно-функціональних аспектів розвитку державної стратегії в системі управління закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання Державної служби України з надзвичайних ситуацій, згідно з вимогами процесу Євроінтеграції, автором не окреслено напрямів реформування організації навчання в зазначених вищих навчальних закладах системи цивільного захисту.

2. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних та іноземних джерел, особливо за останній період. Поза увагою автора залишилися зарубіжні освітянські теорії.

3. Залишилися не розкритими пропозиції автора щодо переходу до нової системи освітніх стандартів вищої освіти як основного шляху розвитку системи освіти та підготовки конкурентноспроможних фахівців у сфері цивільного захисту України.

4. Аналізуючи етапи розвитку процесу нормотворення щодо становлення вищої освіти, автор не всі свої пропозиції доводить до рівня конкретних методичних рекомендацій. Але ж це значно підвищило би рівень наукових здобутків автора, водночас дисертант інколи захоплюється переказом змісту нормативно-правових актів та етапів реформування вищої освіти (стор. 54-56; 79-80, 81).

5. Дисертаційне дослідження позбавилось би тривіальних фактів, якби розглянуті проблеми були достатньо статистично та графічно проілюстровані.

Проте, висловлені зауваження не знижують наукової цінності та практичного значення дисертаційної роботи та не впливають на загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Роміна Андрія Вячеславовича на тему «Модернізація механізмів державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

професор кафедри менеджменту

Академії муніципального управління (м. Київ)

доктор наук з державного управління, професор

А.А. Халецька

Підпис Халецької А.А. завіряю:

Вчений секретар Академії

муніципального управління,

к.держ.упр, доцент

О.Я. Немирівська